

งานวิจัย/การสำรวจ/ผลการศึกษา

หัวข้อ	รายละเอียด
ชื่อบทความวิจัย:	การขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อนักศึกษาจากการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
ชื่องานวิจัย:	การขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อนักศึกษาจากการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
ชื่อผู้วิจัย:	ผศ.ดร.พรธิตา วิเศษศิลปานนท์
คณะ/สาขาวิชา:	ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ที่มาและความสำคัญ:	<p>ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นปัญหาโดยตรงเกิดจากการกระทำของมนุษย์อันเนื่องมาจากความต้องการพื้นฐานและต้องการความสะดวกสบายในด้านต่างๆ กระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างสะดวกสบายมากขึ้นอีกทั้งมีการพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าทางด้านอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดของเสียซึ่งเป็นปัจจัยหลักของปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมจากปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวทำทิศทางการพัฒนาในปัจจุบันและอนาคต ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ครอบคลุมในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดำเนินการในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม(Corporate Social Responsibility: CSR) นั้นพัฒนามาจากแนวคิดที่มองว่าการดำเนินธุรกิจขององค์กรต่างๆ ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากทำให้หลายองค์กรได้ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่องมาจนถึงในปัจจุบัน (Kotler & Lee, 2005) ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรคือการเอื้อประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างเหมาะสมโดยไม่เบียดเบียนฝ่ายใดทั้งแรงงาน ลูกจ้างลูกค้าสิ่งแวดล้อมและชุมชนโดยรอบที่ตั้งขององค์กร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเป็นการทำธุรกิจให้ถูกต้องตามกฎหมายและจรรยาบรรณทำให้พนักงานในองค์กรมีความสุขมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น(สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, 2554) แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม ได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทั้งจากหน่วยงานธุรกิจข้ามชาติ หน่วยงานธุรกิจระดับชาติ ตลอดจนองค์กร บริษัท ไปสู่หน่วยงานที่เป็นองค์กรในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย ที่เป็นสถาบันสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีบทบาทหลักในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกที่ดี มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และบทบาทในการวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้การผลิตบัณฑิตซึ่งเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยได้ออกไปรับใช้ และแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม มหาวิทยาลัยไม่เป็นเพียงสถาบันที่ผลิตคนสู่ตลาดแรงงานเท่านั้น แต่ยังต้องผลิตบัณฑิตให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)</p> <p>แนวคิดมหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคม (University Social Responsibility :USR) ปรากฏในการประชุมระดับโลกด้านการอุดมศึกษา (World Conference on Higher</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>Education: WCHE) เมื่อวันที่ 5-8 กรกฎาคม ค.ศ. 2009 ณ สำนักงานใหญ่องค์การยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เรื่องบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (The New Dynamics of Higher Education and Research for Societal Change and Development) ทั้งนี้ เพราะสังคมมีความคาดหวังสูงต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยในฐานะองค์กรระดับอุดมศึกษาไม่ควรทำหน้าที่แต่เพียงการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการบริการวิชาการต่อสังคมแต่เพียงเท่านั้น หากแต่มหาวิทยาลัยจะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านต่างๆ ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมความคิด (Think Tank) ตอบสนองความต้องการของสังคม ใส่ใจกับประเด็นในเรื่องความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและช่วยลดปัญหาการเสียเปรียบทางสังคมจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) โดยปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร ทักษะการสอนของอาจารย์ งานวิจัย งานวิชาการ เฉพาะทางที่ตนเองถนัดการจัดการเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมที่เน้นนักศึกษาลงมือปฏิบัติจริง (วิจารณ์ พานิช, 2557)</p> <p>การขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ดำเนินการหลายรูปแบบทั้งการดำเนินงานผ่านการจัดการเรียนการสอน การจัดทำโครงการต่างๆ ที่นอกจากมุ่งให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อ สังคม ชุมชน แล้วยังมุ่งสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นผู้มีจิตสาธารณะ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นต้น โดยมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งผู้บริหาร ผู้สอน ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งนักศึกษาที่จัดเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญของมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคม ที่จะเป็นผู้ร่วมดำเนินงาน และเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>ประเทศไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้มีนโยบายส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยในประเทศไทย ได้ดำเนินการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมมาเป็นเวลาหนึ่งแล้ว มีผลจากการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมจากมหาวิทยาลัยหลายแห่ง และส่งผลกระทบต่อทั้งระดับสังคม ชุมชน องค์กร และผู้มีส่วนได้เสียหลายกลุ่ม ทั้งผู้ประกอบการ ประชาชน พนักงาน และนักศึกษา งานวิจัยนี้สนใจศึกษาการดำเนินการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา 2 แห่ง ศึกษาผลกระทบต่อนักศึกษาในด้านความรู้ ทักษะ และทักษะของนักศึกษา ที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยกรณีศึกษา รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยเนื่องจากกลุ่มนักศึกษาเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญของมหาวิทยาลัย การจัดกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในรูปแบบต่างๆ จะส่งผลต่อนักศึกษาอย่างไร และมีส่วนในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาด้านไหนบ้าง ซึ่งจะนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป</p>
ขอบเขตพื้นที่การศึกษา:	มหาวิทยาลัยกรณีศึกษาที่มีการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่า 5ปี และประกาศเป็นนโยบายระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ 1 แห่งและมหาวิทยาลัยเอกชน 1 แห่ง คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 18 คน ประกอบด้วย บุคลากร จำนวน 4 คน

หัวข้อ	รายละเอียด
	อาจารย์ จำนวน 4 คน และนักศึกษาจำนวน 10 คน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
วัตถุประสงค์:	1. เพื่อศึกษาผลกระทบต่อนักศึกษาจากการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่มีผลกระทบต่อนักศึกษา
แหล่งทุนสนับสนุน:	-
หน่วยงานที่ร่วมมือ:	มหาวิทยาลัยในประเทศไทย
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย:	-
ระดับความร่วมมือ:	ภายในประเทศ
ผลลัพธ์ที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อ:	<p>จากผลการวิจัยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่ส่งผลกระทบต่อนักศึกษา ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ความเข้าใจต่อแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริงแม้ว่าจะมีการยอมรับแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย และมีการส่งเสริมการนำแนวคิดนี้ไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง มีข้อค้นพบประการหนึ่งคือผู้ที่มีส่วนได้เสียบางส่วน เช่น นักศึกษา บุคลากร ยังมีความเข้าใจต่อแนวคิดและเป้าหมายความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกันออกไปทำให้การดำเนินการยังส่งผลกระทบที่ยังไม่ถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติต่างๆ อย่างแท้จริงการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องทำความเข้าใจการปรัชญา/ฐานคิดดังกล่าวอย่างลึกซึ้ง เพื่อกำหนดเป้าหมายและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ 2) นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ดำเนินการผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากกว่าการบรรจุในหลักสูตร ที่ดำเนินการเป็นโครงการ เป็นครั้งๆ ในแต่ละปี ซึ่งเป็นไปตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดำเนินการแยกออกจากการดำเนินงานหลักของมหาวิทยาลัย ซึ่งหากพิจารณาพันธกิจของมหาวิทยาลัย ที่พึงจัดการศึกษาอย่างเท่าเทียมโดยไม่มี การแบ่งแยกการปฏิบัติ เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสได้แสวงหา สละสมความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตปลูกฝังทัศนคติในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นดังนั้น มหาวิทยาลัยควรพิจารณาดำเนินการกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นการดำเนินงานที่ผสมอยู่ในกิจกรรมหลักขององค์กร ตั้งแต่การคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ควรให้โอกาสกลุ่มคนต่างๆ เข้าถึงอย่างทั่วถึง และในกระบวนการจัดการเรียนรู้ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตสำนึกด้านในของเยาวชน ควบคู่ไปกับการพัฒนาความสามารถด้านวิชาการ 3) รูปแบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย ที่ส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาโดยเอาวิชาเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนต้องเรียนรู้ในเชิงลึกกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งควรเพิ่มเติมในเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ที่ฝึกการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับปรากฏการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการพัฒนา โดยบูรณาการความรู้หลากหลายวิชา อันเป็น

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>คุณลักษณะที่พึงประสงค์ประการหนึ่ง ของเยาวชนที่จะสามารถดำรงชีวิตในยุคใหม่ได้อย่างมีคุณภาพ</p> <p>4) การออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย เป็นส่วนสำคัญที่ควรกำหนดให้มีความสอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา ตามแนวทางผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและอาจใช้แนวทางการบูรณาการแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมในหลักสูตร โดยอาจกำหนดเป็นเนื้อหาสาระในบางรายวิชา การจัดทำกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยยึดหลักการเรียนรู้ในลักษณะสหวิทยาการ (interdisciplinary) ทั้งนี้ วิธีการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ รวมทั้งการเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ เป็นแนวทางการเหมาะสมที่จะใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษา ที่จะสร้างความสนใจให้กับนักศึกษา ในการนำภาคทฤษฎี (knowledge) ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ (skill) ผ่านการตั้งโจทย์ คำถามกับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามบริบท รวมถึงการออกแบบขั้นตอน กระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่จะแก้ปัญหาหรือพัฒนาในเรื่องต่างๆ</p> <p>5) การมีส่วนร่วมของชุมชนจากผลการศึกษาค้นคว้าของผู้มีส่วนได้เสียต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ที่มีบทบาทในการดำเนินการส่วนใหญ่จะเป็นอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ยังให้ความสำคัญกับสังคมภายนอก หรือชุมชนรอบมหาวิทยาลัยเป็นเพียงผู้รับบริการทางสังคมจากมหาวิทยาลัยการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมควรดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการวิเคราะห์ทุนทางสังคมและใช้ศักยภาพภูมิปัญญาของท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย</p>
Web link อ้างอิงการดำเนินงาน:	https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/172824/149217
รูปภาพประกอบ:	-
SDG goal ที่เกี่ยวข้อง:	<p>16. ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบต่อสังคม และครอบคลุมในทุกระดับ</p> <p>(Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels)</p>